

Datum
2020-03-26
Adress
Rönbladsgatan 1 B
Diarienummer
GRF-2020-2726

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss från Finansdepartementet - Idéburen välfärd (SOU 2019:56) STK-2020-65

Grundskolenämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Utredningens förslag generellt sett är goda och skapar bättre förutsättningar för samverkan mellan offentlig sektor och idéburna aktörer som utförare av välfärdstjänster. En viktig synpunkt i sammanhanget är dock att se de idéburna aktörerna som ett komplement i ansvaret för välfärden. Vidare bör det påpekas att Idéburen offentligt partnerskap, IOP, är en ny avtalsform och att offentlig sektor både är i behov av resurser för kompetensförstärkning samt stöd i handläggningen.

Yttrande

Nedan utredningens bedömningar och förslag samt grundskolenämndens kommentarer till dessa.

5 Förslag till en tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden

5.4.1 Eventuella brister i nuvarande associationsrättsliga reglering

Utredningens bedömning: Det saknas behov av att vidta särskilda åtgärder för att göra befintliga eller delar av befintliga associationsformer mer användbara och attraktiva för idéburen verksamhet inom välfärden eller andra närliggande offentligt finansierade eller subventionerade verksamheter.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen att idéburen verksamhet kan bedrivas inom någon av de redan befintliga associationsformerna såsom exempelvis ideella föreningar eller stiftelser.

5.4.3 En definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet

Utredningens förslag: En definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska införas i en särskild lag. För att anses vara en idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet enligt lagen ska organisationen vara en juridisk person som

- inte är direkt eller indirekt ägd eller kontrollerad av staten, en kommun eller en region,
- har ett syfte som är oegennyttigt,
- bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet*, och
- inte gör några värdeöverföringar till annan än registrerade idéburna aktörer eller till forskning.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen att en gemensam definition behövs för idéburna verksamheter. En särskild lag säkerställer definitionen och långsiktigheten.

**Med välfärdsverksamhet avses i förslaget:*

- hälso- och sjukvård,
- hälsofrämjande verksamhet,
- sociala omsorgstjänster,
- utbildning, sådan som regleras av skollagen, utbildning och bildning som folkbibliotek och studieförbund genomför, och annan utbildning med kommun, region och statliga myndigheter som huvudman,
- aktiviteter inom arbetsmarknadsområdet, och
- verksamheter som syftar till att öka människors integration och inkludering i samhället samt att motverka segregation och isolering

5.4.4 Värdeöverföringar

Utredningens förslag: I lagen ska framgå vad som avses med värdeöverföring.

Med värdeöverföring ska enligt lagen avses:

- vinstutdelning
- förvärv av egna aktier, dock inte förvärv enligt 19 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551),
- minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna,
- minskning av reservfonden för återbetalning till medlemmarna,
- gottgörelse,
- avhändande av egendom till underpris,
- förvärv av egendom till överpris,
- lön eller arvode för tjänster eller arbeten som inte alls eller endast delvis motsvaras av utbetalningen,
- utlåning av medel till en i förhållande till marknadsräntan lägre

- ränta eller upptagande av lån till högre ränta än marknadsräntan,
- avskrivning av fordringar eller att låta fordringar preskriberas, eller
 - annan affärshändelse som medför att den idéburna aktörens förmögenhet minskar och som inte har rent affärsmässig karaktär för denna aktör.

En idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska skriftligen varje år till den ansvariga myndigheten lämna uppgifter om beslutade värdeöverföringar. Denna information ska lämnas oavsett om några värdeöverföringar har gjorts under året eller inte.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen att regler behövs mot värdeöverföring samt att idéburen aktör ska lämna uppgifter skriftligen till den ansvariga myndigheten. Grundskolenämnden anser att frågan om värdeöverföring är svår att helt gardera sig mot med reglering. Det konstateras också i utredningen att kriterierna får följas upp och eventuellt justeras efterhand.

5.4.5 Förslag till förfarande

Utredningens förslag: Idéburna aktörer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register. För att bli registrerad ska den idéburna aktören uppfylla kriterierna i definitionen av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Att den idéburna aktören har ett syfte som är oegennyttigt ska framgå av aktörens stadgar, bolagsordning, urkund eller motsvarande handling.

Registreringen ska omfatta

1. den idéburna aktörens namn och postadress,
2. den idéburna aktörens stadgar, bolagsordning, urkund eller motsvarande handling, och
3. en kontaktperson som är behörig att företräda den idéburna aktören i frågor om registrering samt kontaktpersonens namn, postadress och personnummer eller samordningsnummer.

Ändringar i något av dessa förhållanden ska genast anmälas till registermyndigheten. Registermyndigheten ska få ta ut en avgift för registerhållning. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Registermyndigheten ska utöva tillsyn över registret över idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

En registrerad idéburen aktör ska vara skyldig att på registermyndighetens begäran lämna sådana uppgifter som är nödvändiga för tillsynsverksamheten.

Registermyndigheten ska vidare få meddela de förelägganden som behövs för att lagen eller de föreskrifter och villkor som har meddelats i anslutning till lagen ska följas. Sådana förelägganden ska få förenas med vite.

Registermyndigheten ska även få besluta att en idéburen aktör som inte har följt ett sådant föreläggande ska avregistreras.

Utredningens bedömning: De länsstyrelser som i dag är tillsyns- och registreringsmyndigheter för stiftelser bör också avgöra frågor om registrering av idéburna aktörer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet och ansvara för registret över dessa.

Vilka uppgifter som ska skickas in till registermyndigheten bör framgå i förordning.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen att en särskild registrering för idéburna aktörer behövs. Registrering och någon form av kvalificeringsprövning i samband med registreringen skulle underlätta vid val av samarbetspartners.

5.4.6 Avregistrering och fortsatt begränsning av värdeöverföringar

Utredningens förslag: Registermyndigheten ska besluta att den idéburna aktören ska avregistreras om de krav som gäller för registrering inte längre är uppfyllda.

En idéburen aktör ska på egen begäran avregistreras av registermyndigheten även om kraven för registrering fortfarande är uppfyllda.

Efter ett beslut om avregistrering ska begränsningen beträffande värdeöverföringar fortfarande gälla under en tidsperiod om fem år.

En registrerad idéburen aktör ska ha en bestämmelse i stadgar, bolagsordning eller motsvarande handling som anger att kvarvarande tillgångar vid aktörens upplösning ska skiftas på ett sätt som inte bryter mot begränsningen beträffande värdeöverföringar.

Detsamma ska gälla under tidsperioden om fem år efter avregistrering.

För stiftelser ska dock i stället gälla vad som anges i 7 kap. 11 § stiftelselagen (1994:1220).

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen.

5.4.8 Sanktioner

Utredningens förslag: Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om värdeöverföringar ska kunna dömas till böter.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen.

5.4.9 Överklagande

Utredningens förslag: Beslut av registermyndigheten ska få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag när det gäller beslut att skriva av eller avslå en ansökan om registrering och vid beslut om avregistrering. Beslut om att meddela förelägganden ska få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom tre veckor från delgivning av beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen.

7 Utredningens bedömningar och förslag beträffande idéburet offentligt partnerskap

7.2.4 Ett partnerskap får inte innebära en tilldelning av ett offentligt kontrakt enligt upphandlingslagstiftningen

Utredningens bedömning: Partnerskapet får inte innebära en tilldelning av ett offentligt kontrakt eller upphandling av en koncession*.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningen.

** En tjänstekoncession kan till exempel vara drift av restaurang- och caféverksamhet i lokaler som tillhandahålls av den upphandlande organisationen*

7.4 Bör IOP regleras i lag?

Utredningens bedömning: Idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet bör inte regleras i lag.

Grundskolenämndens kommentar:

I utredningen argumenteras att en lagstiftning skulle enbart ha upplysningskaraktär och inte tillföra något nytt. Grundskolenämnden anser dock att en lagstiftning skulle ge tydlighet och ett ramverk vid diskussioner med partners om samarbete.

7.5 Utredningens förslag, kriterier

Utredningens förslag: Följande kriterier ska vara vägledande vid ingående av idéburna offentliga partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet:

1. Partnerskapet är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden
2. Det syftar till att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål.

3. Såväl den offentliga som den idéburna aktören bidrar med resurser.
4. Partnerskapet får inte innebära en tilldelning av ett offentligt kontrakt eller upphandling av en koncession.
5. Den offentliga finansiering som ingår i partnerskapet ska vara förenlig med EU:s statsstödsregler på något av följande sätt:
 - Finansieringen utgör inte statligt stöd enligt artikel 107 i EUF-fördraget.
 - Finansieringen lämnas som ett stöd av mindre betydelse i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 eller kommissionens förordning (EU) nr 360/2012.
 - Finansieringen lämnas som ersättning för en allmännyttig tjänst enligt kommissionens beslut 2012/21/EU.
 - Finansieringen lämnas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 (den allmänna gruppundantagsförordningen).

Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att arbeta med informationsinsatser gentemot offentliga och idéburna aktörer med utgångspunkt i de kriterier för IOP som utredningen har tagit fram. Upphandlingsmyndigheten ska vidare förvalta och utveckla utredningens vägledning utifrån bland annat praxis och praktiska erfarenheter. Uppdraget bör genomföras i samverkan med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, företrädare för de idéburna aktörerna och med Sveriges Kommuner och Landsting.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden har inget att invända mot i förslaget. Grundskolenämnden ser positivt till att Upphandlingsmyndigheten ska förvalta och utveckla utredningens vägledning i samarbete med andra myndigheter, idéburna aktörer samt kommuner och landsting.

8 Utredningens bedömningar och förslag rörande offentlig upphandling

8.1 Bedömningar och förslag som rör tillämpningen av upphandlingslagstiftningen

Utredningens bedömning: Det finns flera möjligheter att inom ramen för gällande upphandlingsregelverk utforma upphandlingar på sätt som underlättar för idéburna aktörer och bättre tar tillvara de idéburna aktörernas särart och det mervärde de kan tillföra.

Utredningens förslag: Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att arbeta med riktade informationsinsatser gentemot idéburna aktörer och upphandlande myndigheter i syfte att öka idéburna aktörers deltagande i upphandlingar. Uppdraget ska genomföras i samverkan med relevanta aktörer, såsom företrädare för upphandlande myndigheter, t.ex. Sveriges Kommuner och Landsting samt för den idéburna sektorn. Även Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor ska inkluderas i uppdraget.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningens förslag.

8.2.1 Möjligheter att reservera kontrakt för upphandlingar av sociala tjänster och andra särskilda tjänster som överstiger tröskelvärdet om 750 000 euro

Utredningens bedömning: Det finns ett rättsligt utrymme som gör det möjligt att reservera kontrakt till idéburna aktörer när det gäller sociala tjänster och övriga tjänster vilka omfattas av den enklare regimen i LOU-direktivet.

Utredningens förslag: En möjlighet att reservera kontrakt till idéburna aktörer ska införas i 19 kap. LOU. Upphandlande myndigheter ska enligt bestämmelsen ges möjlighet att reservera rätten att delta i en upphandling av de välfärdstjänster som räknas upp i bilaga 2 a* till idéburna aktörer, under förutsättning att det bidrar till att förverkliga den sociala målsättningen med tjänsten och leder till budgetmässig effektivitet.

Grundskolenämndens kommentar:

Att kunna reservera kontrakt under ett tröskelvärde för idéburna aktörer underlättar administrationen vid upphandling. Även om tröskelvärdet 750 000 euro för kontrakt för sociala tjänster till idéburna aktörer är möjlig inom EU så kan tröskelvärdet för Sverige vara lägre. En bedömning av hur tröskelvärdet skulle eventuellt påverka mindre kommersiella aktörer behöver analyseras.

**Till välfärdstjänster inräknas tjänster inom hälsovård, socialtjänst och närbesläktade tjänster.*

Administration inom socialtjänsten, utbildningsadministration och hälsovårdsförvaltning.

I utbildningsadministration ingår undervisning och utbildningstjänster.

9 Utredningens bedömningar och förslag rörande valfrihetssystem**9.1 Möjligheter att begränsa deltagande i valfrihetssystem**

Utredningens bedömning: Det är rättsligt möjligt att reservera ett valfrihetssystem för idéburna aktörer.

Utredningens förslag: Lagen om valfrihetssystem föreslås ändras så att det dels framgår att de grundläggande principer som följer av EUF-fördraget inte gäller för valfrihetssystem som saknar ett bestämt gränsöverskridande intresse, dels att det är möjligt att reservera rätten att ansöka om att få delta i ett valfrihetssystem för idéburna aktörer, under förutsättning att det föreligger särskilda skäl.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden har inga synpunkter på utredningens rättsliga slutsats att det är möjligt att reservera ett valfrihetssystem för idéburna aktörer.

9.2 Information till enskilda

Utredningens bedömning: Det är möjligt och även lämpligt att vid information till enskilda om leverantörer i ett valfrihetssystem lämna information om att en leverantör är en registrerad idéburen aktör.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningens bedömning

10 Andra områden där definitionen av idéburna aktörer kan användas

10.1 Bidragsgivning

Utredningens bedömning: Definitionen av idéburna aktörer kan användas vid bidragsgivning från staten, kommuner och regioner när detta anses lämpligt.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningens bedömning

10.2 Statistik

Utredningens bedömning: Definitionen kommer att innebära förbättrade möjligheter att ta fram statistik om idéburna aktörer som exempelvis kan användas för att undersöka om regler gett de effekter som avsetts. Sådan statistik kan också användas för olika sorters jämförelser mellan idéburna aktörer och andra aktörer, offentliga eller privata.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden är enig med utredningens bedömning

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utredningens förslag: Den nya lagen om registrering av idéburna aktörer inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska träda i kraft den 1 juli 2021. Även ändringarna i lagen om offentlig upphandling och lagen om valfrihetssystem ska träda i kraft vid samma tidpunkt.

Grundskolenämndens kommentar:

Grundskolenämnden har inga synpunkter på föreslagen tidplan.

Ordförande

.....
Sara Wettergren
.....

Direktör

Anders Malmquist

SD anmäler reservation och avser inkomma med en skriftlig reservation.

MP anmäler muntlig reservation.

V anmäler muntlig reservation.